

VRTEC.

Izhaja
1. dné
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 2.

V Ljubljani 1. februarja 1878.

Leto VIII.

Šolski zvonec.

Šolski zvonec glasno póje,
K sebi vabi mlade róje,
Da bi šli na vrtec zlat,
Kjer blišči jim cvet in slad.

Cvet in slad v modrósti klije,
In odkriva lepotije,
Ki jih svet ne umori,
Srce dobro ne zgubi.

Ljubi zvónc, zvóni, zvóni,
Mlado čedo v šolo góni,
V glavo širi réсни glas:
Mladih let je kratek čas!

A. P.

Svetilnica v kapeli.

(Poleg angleškega izvirnika; pripoveduje J. S-a.)

1. Svetilnica jasno gorí.

Špansko in Francozko deželo delí visoko gorovje, Pireneji imenovano. Koncem preteklega stoletja je stala v tem gorovji na španskej strani vrh samotnega hriba kapelica matere božje, ki so jo sploh „Marijo na Gori“ imenovali. Kapela je bila majhena in priprosta, v starinskem slogu zidana in znotraj bogato okinčana. Križ in svéčniki na oltarji so bili iz čistega srebrá, in po stenah so visele različne podobe, darovane v zahvalo za uslišane prošnje, za prejete milosti in dobrote. Po vsej okolici so to kapelo imeli v velicem spoštovanji in ljudje so jo obiskovali, kakor da bi bila tukaj kaka božja pot. Posvečena je bila materi božjej, katere podoba z ljubeznivim Jezuškom iz

belega mramorja je bila postavljena nad majhenim oltarjem. Lepše podobe matere božje, milosti polne, si pač nij lahko misliti; kajti iz Marijinega obraza je odsévala ljubezen in usmiljenje, a iz otrokovega nedolžnost in veličastvo. Pred oltarjem je visela srebrna svetilnica. Gorela je noč in dan, in tudi v najviharnejših nočéh nij ugasnila, ker pobožni ljudje so skrbeli, da je bilo v njej zmirom dosti najčistejšega olja, ki so ga sami pridelovali. Ljudém je bila ta luč tudi potrebna. V viharjih in temnih nočéh so jo imeli za kažipot po poti z góre, zato je bila visoko obešena, da je njena prijazna luč sijala skozi okroglo okno nad vrati daleč po gorátej okolici.

Vsi pešpótte od gorskih stanovališč so se združili ne daleč od kapelice v cesto, ki je peljala memo grozovitega prepada do kapelice in od tod v prijetno dolino. Da si je bila cesta zeló ozka in jarngasta nad groznim prepadom, vendar se popotnikom nij bilo bati nobene nesreče; dokler so videli luč svetilnice pred soboj, šli so nekoliko časa ravnim potem naprej, a potlej so se morali na desno obrniti, ker na levej je bilo prepada konec in začel se je drug prepad na desnej. To ravnílo je bilo tako zanesljivo, da nij nikoli bilo slišati o kakej nesreči. — Ali nij ta gorska cesta prava podoba našega življenja in luč v svetilnici podoba sv. vere?

Božjo službo pri kapelici je opravljal star doslužen duhovnik, da ljudem nij bilo treba vselej v daljno farno cerkev hoditi. Ob omenjeni cesti med hribi je bila vas z nekoliko majhenimi lesenimi kôčami, v katerih so prebivali večjidel sami drvarji. Jedna teh kôč, sicer jednako ubožna kakor druge, razločevala se je vendar od drugih s tem, da je bila lepo belo pobeljena in čedna od vseh strani, ter se je užé od daleč lahko sodilo, v katerej teh kôč stanuje najpridnejša, najpobožnejša, najsrečnejša družina. Peter, gospodar te kôče, je pridno drva sekal, njegova žena Ana je doma predla, in zalo dekletce se je okoli nje igralo. Marijca, komaj tretje leto izpolnivši, bila je užé jako čedna in pametna deklica. Da sta jo roditelja rada imela, lahko si mislite užé zaradi tega, ker je bila njíju jedini otrok. Zato tudi lahko umejete, kak strah sta imela oče in mati, vidèč, da je začela bolezen otrokovo življenje izpodjedati. Marijca je vidno bledéla in slabéla. Zdravnik je dvomljivo z glavó majaje necega dne tudi odločno dejal: „otroku nij več pomagati; vsako zdravilo je zamán, le še kak čudež božji ga more smrti otéti.“

Trdna vera je Marijčine stariše obvarovala obupa, in ker od ljudi niso mogli več nobene pomoči pričakovati, obrnili so se toliko bolj zaupno do Boga.

Necega lepega jesenskega večera sta potovala Peter in Ana v naročji nesóč svoj največji zaklad, na smrt bolno Marijco, k materi božji na Goro. V kapeli najdeta obilo pobožnih ljudi iz okolice, ki so po končanem delu domóv grede počestili s pobožno molitveco kraljico nebes in zemlje. Skozi odprta vrata so ravno zahajajočega solnca rumeni žarki nepopisljiv blišč razlivali po vsej kapelici. Vse je bilo videti v tej razsvitljavi veličastnejše kakor po navádi. Kapela je bila kakor kaka kraljeva dvorana, o tem času izvoljena ura posebne milosti božje. In res, ubožni prebivalci klečèč pred obličjem božjim, polni ljubezni in milosti božje, bili so v tem trenutku bogatejši od najmogočnejšega vladarja sedečega na slonokostenem prestolu. In ravno v tem trenutku stopita žalostna roditelja v kapelico, da bi molila za bolno Marijco. Solnčni žarki odsevajoči se od blestečega tabernakeljna in pobožna pesen spremljevana

z ubranimi glasovi orgelj — to se nikakor nij ujemalo z njunimi otožnimi občutki, zato obstojita pri vratih, ne vedoč, bili vstopila ali ne. A kmalu se osrčita ter gresta v kapelo, češ, kralj nebeški, ki je tukaj s tem bleskom obdan, nij trdosrčen posveten kralj, nego usmiljen oča vseh ljudi, ki vsako ponižno prošnjo rad usliši. Pogumno sta torej stopala po kapeli tja gori do oltarja. Mati položi bolno dekletce poleg sebe na tla, potem oba, z rokami zakrivša obraz, po katerem so debele solze tekle, povzdigneta svoji roki k Bogu s prisrčno prošnjo, da bi se usmilil bolnega otroka. Dolgo sta molila, da je užé petje nehalo in so vsi drugi iz kapele odšli. Duhovnik je vrata priprl in nobeden solnčni žarek nij več prodrl v kapelo. V molitev utopljenima roditeljema duhovnik tiho reče: „Ie ostanita tukaj, dokler se vama poljubi, vrata še nijso zaprta. Zaupajta v Boga, ki bo vama gotovo pomagal po mogočnej priprošnji device Marije.“ Te besede so ju potolažile in ko se ozreta, bila sta sama z otrokom. Smrtna tišina je vladala v kapeli in samo žarki svetilnice so jo razsvitljevale. To se je zdaj bolje ujemalo z njunimi srčnimi občutki. Povzdignila sta svoje oči k podobi matere božje. Tako lepa se jima podoba nij še nikoli zdela. Bilo jima je pri srci, kakor da bi jima angelj váruh na uho šepetal: zdaj je za vaju ura usmiljenja milosti božje! — In dolgo dolgo sta še molila; Peter z nedopovedljivo gorečnostjo, Ana z neizrekljivo ganljivostjo. — Kakor po navdihu božjem naredita oba obljubo: Če Bog ohrani deklici življenje, bota jo na čast brezmadežnej kraljici nebeške oblačila sedem let v belo obleko v znamenje brezmadežne nedolžnosti, in oba se hočeta vsak teden po jedenkrat postiti v ta namen, da deklica ostane v svojej sedanjej nedolžnosti. In Peter še navdušeno vsklikne: dà, bela in čista naj bode kakor nežna gorska lilija, katero napaja čista jutranja rosa in kakor dèhteča roža na oltarji naj cveti in prejeten duh rajske čednosti razširja. Kakor ta le svetilnica, naj tudi njeno srce v ljubezni do Bogá gori. Oča nebeški! kakor luč te svetilnice tako ti naj bode tudi ta otrok posvečen; ne pripusti, da bi mu smrt življenje izpihnila, kakor ne pripustiš, da bi bogokletna roka ngasnila svetilnico pred tvojim svetim oltarjem.“

Med to molitevjo deklica mirno zaspi, kar sta roditelja imela za dobro znamenje. In nijsta se motila. Krepilno spanje je détetu dobro storilo in za nekoliko dni je sedela Marijea zopet zdrava pri materinem kolovratu.

Od tega dne je nosila Marijea vedno belo obleko in ker je kakor v letih tako rastla tudi v modrosti in vseh lepih čednostih, imeli so jo sosedge za Bogu posvečeno Marijino dete ter so jej v kapelici pripravili poseben prostorček ravno ondú, kder je kakor otrok zaspala o ónem slovesnem trenutku obljube svojih roditeljev. Ko je nekoliko odrasla, klečala je po več ur ondú v svojej belej obleki in če je svetilnica od zgoraj svojo čarobno luč preko nje razlila, zdela se je vsa izpremenjena in poveličana v nadzemeljsko bitje. A njej je tudi luč te svetilnice bila ljubša nego zlatorumeni solnčni žarki ali srebrni lunin svit. Mislila je, da angeljei prilivajo olja v svetilnico ter jo vzdržujejo v božjo čast. Nikder ni bila tako rada, kakor tukaj. V ljubeznivih besedah je tu čestokrat zagotavljala svojemu stvarniku ljubezen in udanost. V takem trenutku je bila podobna angelju, klečečemu pred sedežem božjim. Nekateri ljudje so celó trdili, da je Marijea zeló podobna Marijinemu kipu na oltarji.

2. *Svetilnica medlo brlé.*

Šest let je užé preteklo od ónega časa, kar sta Marijčina roditelja naredila svojo objubo. Srečna, zeló srečna leta so bila to za vso družino — a na-jedenkrat je bilo te sreče konec. Dva ptujca sta se bila namreč naselila v dolini s svojima družinama. Bili so to zeló odljudni in čudni ljudje, o katerih nij nihče vedel, kdo so, niti od kod so. Zunaj vasí so si postavili iz desák svoji kóči in še vseč jim nij bilo, če jih je kdo gledal pri delu. Iz vasí nijso z nikomur občevali. Nihče nij vedel, da bi kaj delali, a vendar so bili premóžnejši od drugih in v nedeljo so se od vseh razločevali po svojej gosposkej obleki in po gosposkem obnašanji. Nihče nij znal, od kod dobivajo svoje imetje in kaj bi si mislil o njih. — Čez nekoliko mesecev po prihodu teh čudnih ljudi se je tudi Peter nekako čudno izpremenil. Pri delu nij bil več vesel in domóv je vedno menj zaslužka prinašal nego poprej. Zamišljen in čmeren je okoli hodil in še celó ženi in hčerki je vidoma neko skrivnost prikrival. Poprej je po dokončanem delu šel naravnost domóv, a zdaj je izostajal po cele ure, in kadar je prišel, bil je jezen in oduren ter se je k večjemu s kakimi praznimi besedami izgovarjal. Necega dné reče pri zajutreku Ani, naj zvečer ne čaka nanj, ker ima mnogo poslov in bo še le pozno prišel domóv, če znabiti vso noč ne izostane. Kaj in kje ima opraviti, nij povedal, nego naglo je odšel. To je bil žalosten dan za ubogo mater in hčerko! Druga je drugej prikrivala solzé, ki so obema silile iz oči. Marijca je bila sicer komaj 8 let stara, a toliko je užé spoznala, da so se vse domače razmere zeló izpremenile. Zvečera gresta mati in hčerka v kapelo na góro, da bi onú Bogu potožile svojo žalost in pri njem dobile tolažbo in pomoč. Marijca je klečala na svojem prostoru in se vsa zamaknila v naslednje premišljevanje: Videla je namreč žalostno mater božjo, ko je prišla od svojega križanega Sina domóv. Kako pusto in žalostno se jej je zdelo vse stanovanje, ker nij bilo več Jezusa; kako je vse, kar je nanj spominjalo njeno žalost mnóžilo! Oj, kako je še odmevalo v njenej duši grozno zabijanje žrebljev in kako se jej je groze in strahú krčilo srcé, spominjaje se strašnih prizorov tistega dne! V svojej otróškej priprostosti je premišljevala o vsakej reči, ki se je nahajala v Marijnem stanovanji in tako je prišla tudi do svetilnice v Marijinej sobi, kar jo je iz dolgega premišljevanja izbudilo in pripeljalo na preljubljeno svetilnico v kapeli, na sebe in na svojo žalost v domačej hiši. A to premišljevanje jo je tudi tako osrčilo, da je nekako vesela stopala poleg svoje matere domóv. — Peter je še le drugo jutro prišel. Urno je v sobo stopil, vrgel mošnjo denarjev na mizo ter naglo odšel v spalnico. Samo nekoliko ur je počival, potem je zopet prišel v sobo in vidéč mošnjo na torišči, kamor jo je bil položil, zadere se ježno: „zakaj pustiš to tukaj ležati. Misliš li, da je mošnja strupena in se je ne smeš dotakniti?“

„Peter, vpraša mirno žena, kako si dobil ta denar?“

„Pošteno! Misliš mar, da sem ga ukradel?“ — „Bog varuj! Ali sumljivo se mi zdi, ker si zadnji čas tako malo zaslužil, a zdaj v jednej noči toliko!“

„Pomiri se! Našel sem prijatelje, ki so me vzeli v družbo pri dobrem delu, ter mislim, da ta mošnja nij moj zadnji zaslužek.“

Ana je bila na videz potolažena, a to samo na videz, zato se sumljivega denarja nij pritaknila, nego predla je noč in dan, da si je za svoje potrebe kaj prislužila. Peter je od sih dob po večkrat mnogo denarjev domóv prinesel, ali vestna Ana nij niti jednega beliča porabila. Hudo je sumničila o možu in nij se motila. Peter je postajal tudi jako mrzel v spolnovanji božjih zapóvedí; hodil je samo ob nedeljah v cerkev in še takrat se mu je videlo, da mu nij za molitev. Necega dne ga izvabi Marijca na Goro. Marijca je dolgo klečala in molila v na pol temnej kapelici. Ko se čez nekaj časa ozrè, ne vidi več očeta v kapeli. Zunaj pred vrati ga najde in vpraša: „zakaj ste poprej šli iz cerkve?“ Oče jej mrzlo odgovori: „meni nij bilo všeč notri ostati in čudim se, kako da tebe nij bilo strah pri temnej svetilničnej luči v tej čudnej kapeli toliko časa klečati in moliti. Meni se je zdelo vse tako skrivnostno; podobe kakor strašila, ki v človeka prežé. Še celó podoba matere božje mi nicej nij bila všeč.“

„Oče! vzdihne deklica, kaj vam neki mora biti, da ne morete ostati v cerkvi in moliti pri luči moje svetilnice?“ Peter nij na to nič odgovoril in molčè sta šla domóv. Ali domá je nekoliko dni pridnejše delal, a kmalu zopet bil, kakor poprej; samo da je zdaj užé mesto celih noči izostajal po cele tedne. Vzrok temu je bil ta: Óna ptujca, katera sem užé poprej opomnil, bila sta tihotapca (kontrobantarja) in sta prepovedano blago spravljala s Francozkega na Špansko. Ker sta na francozkej zemlji kot predrzna in zvita tihotapca bila povsod dobro poznana ter so ju žendarji ostro zasledovali, zapustila sta francozko deželo in se naselila na španskej meji. Prišla sta na Goro, kamur zavoljo poštenosti ondotnih prebivalcev žendarji nijso zahajali in tudi prehódov preko meje nijso tako ostro strážili, kakor drugod. Da bi svoj posel z večjim vspehom opravljala, potrebovala sta moža, ki pozna pota, ceste, klance in skrivališča po vsej okolici. Najpriprávnější se jima je zdel ubogi Peter. On je poznal vsa pota, bil je na dobrem glaslu, in ker je bil ubog, se dobrega zasluška ne bode izogibal. Poskušata se torej ž njim soznani, milujeta ga zavoljo njegove ubožčine, obžalujeta ga, da se mora za svoj siromašni zaslužek toliko truditi in potíti, govorita o svojej kupčiji, ki mnogo več nosi, a vendar menj truda stane, ter še mnogo družih takih stvari, da sta v Petru radovednost obudila. Potem še le mu vso skrivnost razodeneta. Na njegove ugovore mu rečeta: „midva sva francozka podložnika, torej naji španske postave na ničesar ne vežejo. O grehu tedaj niti misliti nij; k večjemu smeva reči, da je to nevarna kupčija, kakor n. pr. potovanje po morji.“

Peter se je dal pregovoriti in zapeljati; šel je ž njima neko noč po manj nevarnej poti in v plačilo mu dasta možnjo denarjev. Vest mu je sicer očitala ali kmalu jo je lakomost zadušila. Da bi ga še bolj navezala nase, vzameta ga drugič na nevarnejšo pot, kder so zadeli, kakor sta onadva užé poprej slutila, na žendarje. Morali so se z orožjem braniti. Drugi dan je bilo povsod nabito naznanilo, da se po okolici klatijo nevarni tihotapci, ki se morajo sodnji naznaniti. Ovadúh bo dobro naplačan. Tihotapca pokazeta Petru to naznanilo, češ, ako se jima ustavlja in ju ne uboga, izdata ga takój sodnji. Od sih dob je bil ubogi Peter čisto v njunih rokah; od sih dob tudi nijsta nič več pred njim skrivala, nego očitno sta mu pokazala, da sta prava tatova in tolovaja. Peter jima je moral pomagati krasti in ropati, a vendar nij hotel

plačila več vzeti niti krajeerja. Tolovaja sta iz tega spoznala, da ga ne bosta mogla dolgo obdržati, kajti Peter je imel še nekaj vere in preveč vesti za njuna tolovajska dela. Necega dne mu torej obljubita, da ga popolnem odpustita, ako jima samo jedno delo pomaga še izvršiti. To hočeta čez mesec dni izpeljati in potem za zmirom iz tega kraja oditi. Oh, kako je Peter v svojem sreči želel, da bi užé ta mesec bil prikraji! In uboga mati, uboga hčerka! kako ste obe dan za dnevom molile pred podobo matere božje na Gori za izpreobrnenje zapeljanega Petra.

(Konec prihodnjic.)

Dober in pobožen otrok.

Evo me zopet pri vas, ljubi moji otroci, da vam nekaj povem. Danes vam hočem povedati, kar sem nedavno sam doživel, a vi me lepo in pazno poslušajte.

Pretečene božične praznike sem šel obiskat svojega starega znanca, gosp. okrajnega sodnika. To vam je plemenita duša, dober kakor dan v letu, ter nij še nikoli razžalil kakega človeka. Vsi ga hvalijo in spoštujejo kakor poštenega uradnika, a on živi srečno in zadovoljno s svojo soprogo in jedino hčerko Emico. Emica je zalo dekletce z lepimi rumenimi lasci. Jedva (komaj) šest let stara, in čujte, kaj mi sta njena roditelja pripovedovala o njej.

„Ne morem se desti Bogu zahvaliti,“ pripoveduje mi njeni oče, „da mi je dal tako milo in dobro dete. A ne misli si, dragi prijatelj, da se hočem hvaliti, ali ti znabiti kaj tacega povedati, kar bi ne bila resnica. Ne! Jaz sem videl užé mnogo otrok imovitih in siromašnih roditeljev, ali po pravici ti povem, tako dobrega in pobožnega deteta, kakor je moja Emica, nijsem videl še nikjer. — Večkrat me prime za roko ter me pelje k oknu. Tú mi pokaže lepo jasno nebo in veličastno solnce ter mi reče: „glejte! vse to je ustvaril vsemogočni Bog. Kako zeló nas dobri Bog ljubi, da je ves svet s tolikimi krasotami za nas uboge ljudi ustvaril! Zatorej moramo tudi mi, dobremu Bogu hvaležni biti in ga čez vse ljubiti. Kaj ne, oče, tudi mi pridemo jedenkrat k njemu v sveta nebesa, ako bodemo užé tukaj na zemlji njegovi dobri otroci.“ — To me vselej gane do solz, reče okrajni sodnik, ter s solzami v očéh poljubim svojo dobro hčerko, hvalèč dobrega Boga na tolikem daru.“

„In kadar zazvoni angeljsko česčenje bodi si opóludne ali zvečera,“ povzame mati besedo, „vselej moja draga Emica poklekne, pokriža se in s povzdignjenima rokama izmoli „oče naš“ in „česčeno si Marijo“. Takisto dela tudi zjutraj in zvečera, predno gre spat. Zvečera moli tudi molitevco k svojemu „angelju váruhu“ razven drugih svojih navadnih molitvic. Potem stopi k očetu in k meni, poljubi vsacemu roko, želí nama „lehko noč“ in otide v posteljo, kjer takój lepo in mirno zaspi.“

Čudil sem se, ko sem vse to slišal, in zdelo se mi je skoraj neverjetno. Ali ko ostanem nekoliko dni pri svojem starem znancu, prepričal sem se, da je vse to živa resnica, kar mi sta oče in mati pripovedovala. Zatorej tudi rad verjamem, da bo Emica danes ali jutri srečna, ker je tako pridna in pobožna, a ravno take otroke Bog ljubi in jih vsak dober človek rad ima. Ako želite, da bodete tudi vi jedenkrat srečni, ljubi otroci, posnemajte Emico v njenih čednostih, in jaz naj bodem kriv, ako se bodete kedaj kesali.

R. H.